

บทที่ 2

อุตสาหกรรมโรงแรมกับปัญหาพลังงาน

อุตสาหกรรมโรงแรมเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวควบคู่ไปกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ในระยะแรก ๆ โรงแรมส่วนใหญ่จะเปิดขึ้นมาเพื่อให้บริการในค่านที่พัก อาศัยแก่ผู้เดินทางผ่านไปมา เท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงลักษณะการดำเนินงานให้ดีขึ้น โดยเน้นหนักในด้านการให้บริการอำนวยความสะดวก ความสบาย ตลอดจนความปลอดภัย แก่แขกผู้มาพัก แต่สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้มีอาจจะจัดได้ทุกโรงแรม ทั้งนี้ เพราะปัญหา ของแต่ละโรงแรมนั้นแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นกับผู้บริหารว่าควรจัดบริการอะไรบางอย่าง เพื่อสนองความต้องการของชุมชนโดยคำนึงถึงขนาด คุณลักษณะของโรงแรม ตลอดจนประเภท และชนิดของลูกค้า โดยที่รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว ดังนั้น โรงแรมซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว (จากผลการสำรวจนักท่องเที่ยว ชาวอเมริกันโดยสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคแปซิฟิก (PATA) ปรากฏว่าโรงแรมมี ความสำคัญเป็นอันดับ 2 เมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ) จึงได้รับการส่งเสริมด้วย แต่โรงแรม ในต่างจังหวัดส่วนใหญ่มักจะเป็นโรงแรมขนาดเล็กและไม่ได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว

ลักษณะบริการของโรงแรมที่จัดใหญ่เข้าพักอาศัยนั้น นอกจากจะมีห้องนอน และห้องน้ำแล้ว โรงแรมยังจัดบริการในด้านอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่า บริการในค่านอาหาร เครื่องดื่ม การซักรีด ไปรษณียบัตร และของที่ระลึก ในปัจจุบันธุรกิจโรงแรมได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้สนใจและหันมาลงทุนมากขึ้น จึงจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัว ของห้องพักในโรงแรมในตารางที่ 2-1 ซึ่งลักษณะของการขยายตัวสูงที่สุดได้แก่ โรงแรมชั้นหนึ่งระดับพิเศษ และตามเงื่อนไขของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โรงแรมชั้นหนึ่งระดับพิเศษนี้จะต้องมีห้องพักไม่ต่ำกว่า 600 ห้องในเขตกรุงเทพมหานคร และ 300 ห้องในต่างจังหวัด

ตารางที่ 2-1 การขยายตัวของห้องพักในโรงแรม จำนวนห้องของโรงแรมในแต่ละปี

	25 18	25 19	25 20	25 21	25 22	25 23	อัตราเพิ่ม 25 23
							เทียบกับ 25 18
กรุงเทพ	10,331	10,485	11,104	11,286	11,326	11,927	15.4
พัทยา	2,564	3,353	3,305	3,339	3,439	3,784	47.6
หาดใหญ่							
สงขลา	1,588	1,853	1,962	2,265	2,554	2,800	76.3
ภูเก็ต	470	808	983	1,643	1,945	2,147	356.8
เชียงใหม่	2,275	2,268	2,639	3,063	3,329	3,255	43.0
นราธิวาส	*	*	*	*	618	785	27.0**

* ไม่มีข้อมูล

** ขยายตัวจากปี 2522

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปัญหาของโรงแรม¹

ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่ละเอียดอ่อน เพราะเป็นธุรกิจที่ต้องคอยให้บริการที่ดีที่สุดแก่ลูกค้าทุกคนที่มาใช้บริการ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงมีมาก แต่ปัญหาใหญ่ ๆ ที่โรงแรมต้องประสบในขณะนี้ก็คือ

¹สัมภาษณ์ ชนิตต์ ปิยะอุย, กรรมการอำนวยการโรงแรมดุสิตธานี โดยอาจารย์ชัยนันท์ แยมสอาด, วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 23 ตุลาคม-ธันวาคม 2524, หน้า 70-72.

1. ปัญหาค่าน้ำค่าใช้จ่าย ซึ่งได้แก่ ค่าไฟฟ้า โรงแรมที่มีขนาดใหญ่ต้องใช้ไฟฟ้าที่มีปริมาณมาก ซึ่งต้องจ่ายค่าไฟฟ้าในอัตราที่สูงมาก ทั้งนี้เพราะรัฐจัดเก็บค่าไฟฟ้าสำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมในอัตราเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรมทุกแห่งต่างก็พยายามหาทางประหยัดแต่ก็ไม่สามารถทำได้มาก เพราะจะทำให้การบริการต่อลูกค้าบกพร่องไปได้

2. ปัญหาอัตราภาษีโรงแรม ซึ่งอัตราภาษีโรงแรมในปัจจุบัน 16.5% นั้นนับว่าเป็นอัตราที่สูงมาก ลูกค้าต่างประเทศที่มาพักต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

3. ปัญหาคนแรงงาน ในปัจจุบันนี้โรงแรมต่าง ๆ มักจะประสบปัญหาคนบุคลากรที่มีความสามารถ ทั้งนี้เพราะยังไม่มีสถาบันการศึกษาใดที่สามารถผลิตนักศึกษาที่มีความสามารถมาบริหารงานในธุรกิจโรงแรมได้ทันที ทางโรงแรมจึงต้องรับบุคคลต่าง ๆ เข้ามาเป็นพนักงานโดยต้องมีการฝึกและอบรมอีก ซึ่งเมื่อพนักงานคนใดที่ทำงานจนมีประสบการณ์และความสามารถดีพอแล้วก็จะถูกโรงแรมอื่น ๆ หรือโรงแรมที่เปิดใหม่ซื้อตัวไป เพราะบุคลากรในธุรกิจโรงแรมที่มีความสามารถนั้นมีจำนวนจำกัด

จะเห็นได้ว่าปัญหาแรกที่โรงแรมประสบอยู่ในขณะนี้คือปัญหาค่าน้ำค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าไฟฟ้าซึ่งอยู่ในอัตราที่สูงมาก ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์น้ำมันในปี พ.ศ. 2516 และทำให้น้ำมันกลายเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อประเทศแทบทุกประเทศในโลก สำหรับประเทศไทยนั้นน้ำมันเป็นปัญหาเพราะ¹

1. ประมาณ 80% ของพลังงานที่ใช้ไม่ว่าจะเป็นการผลิตหรือบริโภคในประเทศได้มาจากน้ำมันปิโตรเลียม อีก 20% ของพลังงานได้มาจากแหล่งพลังงานอื่น ๆ เช่น น้ำ ไม้ ถ่านหิน

2. กว่า 90% ของน้ำมันที่ใช้ในประเทศทั้งหมดต้องซื้อจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในรูปของน้ำมันดิบหรือน้ำมันที่กลั่นแล้ว

¹พลายพล. ชุมทรัพย์, การแก้ไขปัญหาน้ำมัน, วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 9
เล่มที่ 3 มกราคม - มีนาคม 2523, หน้า 146 - 161.

3. ในปี พ.ศ. 2522 มูลค่าของน้ำมันที่ซื้อจากต่างประเทศมีจำนวนมากเป็นเกือบ 1 ใน 4 ของมูลค่าสินค้าที่นำเข้าทั้งหมด
4. ในปี พ.ศ. 2522 ได้ใช้เงินตราต่างประเทศที่ได้จากการส่งสินค้าออกถึง 1 ใน 3 เพื่อซื้อน้ำมันเข้ามาใช้ในประเทศแต่เพียงอย่างเดียว
5. ในปี พ.ศ. 2522 ราคาน้ำมันดิบในกลุ่มประเทศผู้ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออกได้เพิ่มขึ้นเกือบ 90% และราคาขายปลีกของน้ำมันในประเทศได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยกว่า 70% เมื่อเทียบกับปี 2521

เมื่อการผลิตและการบริโภคเกือบทุกชนิดจำเป็นต้องใช้พลังงาน และพลังงานส่วนใหญ่ได้มาจากน้ำมัน ซึ่งต้องซื้อจากต่างประเทศ ดังนั้นราคาและปริมาณน้ำมันจึงกลายเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับอัตราการใช้พลังงานในประเทศก็เพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากตารางการใช้พลังงานในตารางที่ 2-2

สำหรับความต้องการใช้พลังงานในกานสาขาการบริการนั้น ในปี พ.ศ. 2524 มีจำนวนถึง 3,297 ล้านลิตร หรือ 19.9%¹ และจากการสำรวจพบว่าการขึ้นราคาน้ำมันไป 1% โดยเฉลี่ยจะมีผลต่อการเพิ่มต้นทุนการผลิตในธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร 0.0032%²

ปัญหาอีกปัญหาหนึ่งซึ่งเกิดจากราคาน้ำมันนั้นคือภาวะเงินเฟ้อ และอัตราภาวะเงินเฟ้อจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับว่าการผลิตสินค้าและบริการแต่ละ อย่างนั้นใช้น้ำมันเป็นองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด และผู้ผลิตสามารถสัการะการเพิ่มของต้นทุนนั้นให้กับผู้บริโภคได้มากหรือน้อยเพียงใด

¹รายงานน้ำมัน สำนักงานการพลังงานแห่งชาติ

²หนังสือพิมพ์ The nation ฉบับลงวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2522
รายละเอียดในการเฉลี่ยราคาขายปลีกไม่ได้แสดงให้เห็น แต่เข้าใจว่าเป็นการเฉลี่ย
ธรรมดา ไม่มีการถ่วงน้ำหนัก

ตารางที่ 2-2 อัตราการใช้พลังงานช่วงระยะ 20 ปี

หน่วยล้านลิตรน้ำมันดิบ

ประเภท	2504		2509		2514		2519		2524	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
น้ำมันเชื้อเพลิง	1,393	51	2,920	60	6,408	71	9,560	79	12,072	70
อื่น ๆ	1,365	49	1,915	40	2,645	29	2,525	21	5,079	30
	2,758	100	4,835	100	9,053	100	12,105	100	17,151	100

ที่มา : รายงานน้ำมัน สำนักงานการพลังงานแห่งชาติ

ปัญหาน้ำมันของไทยอีกประการหนึ่งก็คือการขาดแคลนน้ำมันบางชนิดโดยเฉพาะน้ำมันเตา คือเซลหมุนเร็ว ซึ่งอัตราเพิ่มของการใช้คอนข้างสูงจึงไม่สอดคล้องไปตามอัตราส่วนของน้ำมันประเภทต่าง ๆ ที่โรงกลั่นภายในประเทศสามารถผลิตได้

เมื่อกล่าวถึงการขาดแคลนน้ำมัน โดยทั่วไปมักจะพิจารณาแต่ในด้านการจัดการการผลิต และการจำหน่ายเท่านั้น แต่หากมองปัญหาการใช้ รัฐยังให้ความสำคัญในระดับต่ำมีเพียงแนวทางเดียวเท่านั้นที่รัฐได้ดำเนินการไปแล้ว ก็คือการประหยัด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการขอร้องและแนะนำ อย่างไรก็ตามการที่จะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำมันนั้น จำเป็นต้องวิเคราะห์ตั้งแต่ต้นน้ำการใช้น้ำมันในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ นั้นมีความเหมาะสมถูกต้องตรงกับลักษณะการใช้งานและ เป็นไปช่วยความประหยัดสูงสุดแล้วหรือไม่ และขั้นตอนมาจึงวิเคราะห์หาสามารถจะลดปริมาณการใช้ลงได้อย่างไร เพียงใด หรือจะหันไปนำพลังงานรูปอื่นมาใช้ทดแทนได้หรือไม่สำหรับกิจการอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้ใช้น้ำมันรายใหญ่ (16% ของการใช้น้ำมันทั้งหมดของประเทศ) โดยใช้น้ำมันเตาเป็นหลัก รองลงมาคือ น้ำมันดีเซล จากรายงานของวิทยากรที่เข้าร่วมการสัมมนา เรื่องการประหยัดพลังงานในประเทศไทย ซึ่งจัดโดยสมาคมของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศที่สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2522 ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้ใช้น้ำมันในกิจการอุตสาหกรรมขาดความเข้าใจและขาดความสนใจเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน กล่าวคือมีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร และหม้อผลิตไอน้ำอย่างไม่ประหยัดขาดการดูแลบำรุงรักษาจึงเกิดการใช้น้ำมัน เชื้อเพลิงอย่างฟุ่มเฟือยและสูญเสียเปลืองมากที่สุด นอกจากนี้ในโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่ ต้นทุนการผลิตขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น วัตถุดิบ และการจัดจำหน่ายมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับราคาเชื้อเพลิง ผู้ผลิตสามารถเรียกร้องขึ้นราคาสินค้าได้ทุกครั้งที่มีการขึ้นราคาน้ำมัน ซึ่งทำใ้จ่ายกว่าที่จะปรับปรุงกระบวนการผลิต จึงทำให้การใช้พลังงานอย่างไม่ประหยัดยังคงดำเนินต่อไป แต่สำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในด้านการให้บริการนั้นยากที่จะขึ้นราคาค่าบริการ ได้ทุกครั้งที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมโรงแรมนั้นเป็นอุตสาหกรรมที่ควบคู่ไปกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอุตสาหกรรมทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว มีลักษณะไหลตัวตามสภาพธุรกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางประหยัดค่าใช้จ่ายในด้านพลังงานลงโดยศึกษาถึง

ความเป็นไปได้ที่จะนำแหล่งพลังงานประเภทอื่นเข้ามาแทนที่น้ำมันโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนวิธีการทางด้านเทคนิคที่จะนำพลังงานทดแทนเหล่านั้นมาใช้ในธุรกิจของตน ในปัจจุบันโรงแรมหลายแห่งในประเทศไทยได้นำเอาพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้เพื่อช่วยประหยัดพลังงานสำรองที่มีอยู่ ตลอดจนประหยัดค่าใช้จ่ายในโรงแรมของตนลงส่วนหนึ่ง เพราะพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานที่ได้เปล่า เพียงแต่เสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนติดตั้งแผงรับพลังงานในระยะแรกเท่านั้น และพลังงานที่นำมาใช้ในกิจการโรงแรมนั้นได้นำมาใช้ในลักษณะของการทำน้ำร้อนเพื่อให้บริการห้องพัก โรงอาหาร ซักกรีด และในโรงครัว เพื่อทดแทนเชื้อเพลิงประเภทอื่น ๆ ที่โรงแรมเคยใช้อยู่ อันได้แก่ ไฟฟ้า น้ำมันเตา น้ำมันโซลา ก๊าซ (ตารางที่ 2-3)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2-3 การนำพลังงานแสงอาทิตย์ไปกิจการโรงแรม

ลำดับที่	ขนาดของหน้า (กม./ชม.)	ชนิดเชื้อเพลิงที่ใช้ทั้งหมด		k.cal./10 ³	ปริมาณการใช้		จำนวน เตียง	ลักษณะการใช้งาน
		ไฟฟ้า (หน่วย/วัน) (ลิตร/วัน) (ลิตร/วัน) (กก/วัน)	น้ำมันเตา (ลิตร/วัน) (ลิตร/วัน) (ลิตร/วัน) (กก/วัน)		น้ำมัน (ม ³ /ชม)	อุณหภูมิ (กม./ชม)		
1	6,170	?	-	-	-	140	366	06.00-24.00 406 บริการห้องพัก, ซักผ้า, ครีว
2	-	-	-	557	50	70	-	00.00-24.00 200 " " "
3	-	?	-	-	?	-	-	00.00-24.00 110 บริการเฉพาะห้อง
4	-	-	-	39	3.5	120	-	05.00-23.00 112 บริการห้องพักตามแหล่ง
5	-	522	-	5,138	0.8	100	-	05.00-24.00 - บริการห้องพัก, ซักผ้า, ครีว
6	1	-	30	282	-	140	-	05.00-24.00 64 บริการเฉพาะห้อง
7	750	-	50	468	-	10	70	06.00-24.00 - บริการเฉพาะห้อง
8	-	400	-	3,931	-	-	-	05.00-24.00 253 บริการห้องพัก, ซักผ้า, ครีว
9	70	80	1,000	9,906	1	5	120	00.00-24.00 276 บริการห้องพัก, ซักผ้า, ครีว
10	-	-	400	3,748	-	5	50	05.00-23.00 180 บริการห้องพัก, ซักผ้า, ครีว
11	-	1,682	-	1,447	-	77.5	48	09.00-24.00 206 บริการห้องพัก
12	80	-	500	4,685	-	15	70	04.30-24.00 197 บริการห้องพัก, ซัก, อบ, รีดผ้า
13	6	-	15,000	147,390	-	10	195	00.00-24.00 400 บริการห้องพัก, โรงอาหาร
14	-	28.8	-	3,398	-	-	50	05.00-24.00 182 บริการห้องพัก, อบรีดผ้า

ที่มา : การพลังงานแห่งชาติ

011205